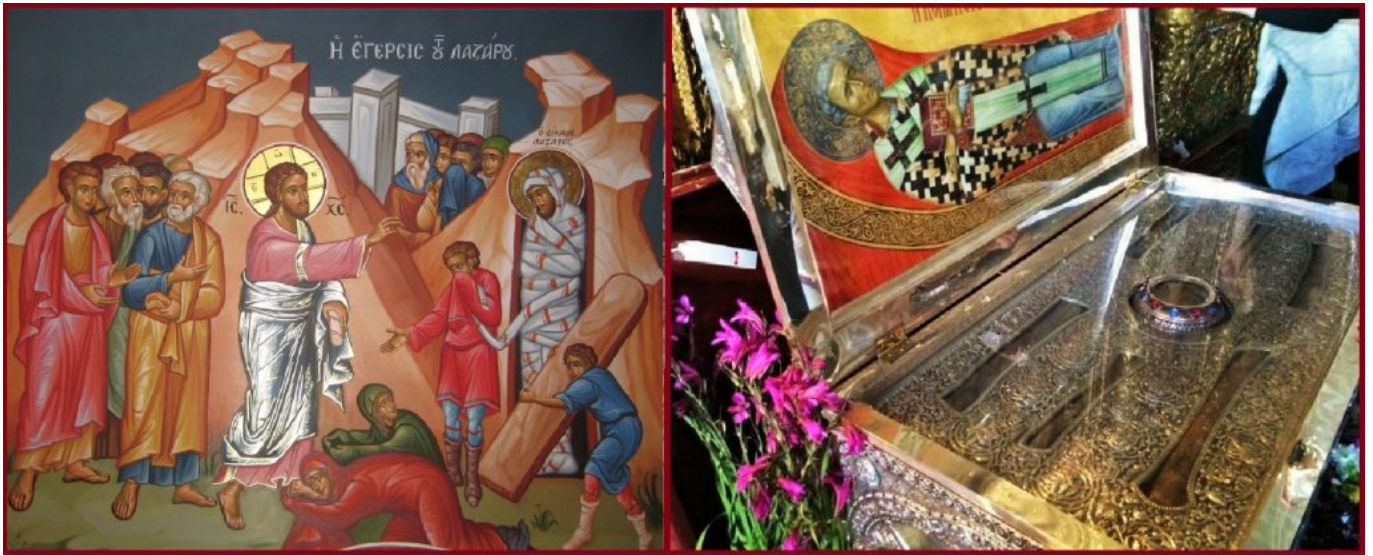

Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΜΕΜΑΝ

«Την ψυχωφελή, πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν, και την Αγίαν Εβδομάδα τον πάθους σου, αιτούμεν κατιδεῖν Φιλάνθρωπε ...» Με αυτά τα λόγια του στιχηρού στον εσπερινό της Παρασκευής, πριν την Κυριακή των Βαΐων, τελειώνει η Μεγάλη Σαρακοστή. Μπαίνουμε πια στην «Αγία Εβδομάδα», στην περίοδο του εορτασμού των παθών του Χριστού, του θανάτου και της Αναστάσεως Του. Περίοδος που αρχίζει από το Σάββατο του Λαζάρου .

Τα γεγονότα της διπλής γιορτής, η ανάσταση του Λαζάρου και η είσοδος του Κυρίου στα Ιεροσόλυμα, αναφέρονται στα λειτουργικά κείμενα σαν «προοίμιο του Σταυρού». Έτσι, για να καταλάβουμε καλύτερα αυτά τα γεγονότα, θα πρέπει να τα δούμε μέσα στα πλαίσια της Μεγάλης Εβδομάδας.

Το κοινό απολυτίκιο των δύο αυτών ημερών: «την κοινήν ανάστασιν προ του σου πάθους πιστούμενος, εκ νεκρών ήγειρας τον Λάζαρον, Χριστέ ο θεός...» μας βεβαιώνει, με κατηγορηματικό τρόπο, για την αλήθεια της κοινής ανάστασης. Είναι πολύ σημαντικό ότι μια από τις μεγάλες γιορτές της Εκκλησίας μας, η θριαμβευτική είσοδος του Κυρίου στα Ιεροσόλυμα, γίνεται ο οδηγός στην πορεία μας μέσα στο σκοτάδι του Σταυρού. Έτσι το φως και η χαρά λάμπουν όχι μόνο στο τέλος της Μεγάλης

Εβδομάδας αλλά και στην αρχή της. Το φως και η χαρά φωτίζουν αυτό το σκοτάδι και αποκαλύπτουν το βαθύ και τελικό νόημα του.

Όλοι όσοι είναι εξοικειωμένοι με την Ορθόδοξη λατρεία γνωρίζουν τον ιδιότυπο, σχεδόν παράδοξο, χαρακτήρα των ακολουθιών του Σαββάτου του Λαζάρου. Είναι, θα λέγαμε, Κυριακή και όχι Σάββατο, δηλαδή έχουμε μέσα στο Σάββατο αναστάσιμη ακολουθία. Ξέρουμε ότι το Σάββατο είναι βασικά αφιερωμένο στους τεθνεώτες και η θεία Λειτουργία γίνεται στη μνήμη τους. Όμως το Σάββατο του Λαζάρου είναι διαφορετικό. Η χαρά που διαποτίζει τις ακολουθίες αυτής της ημέρας τονίζει ένα κεντρικό θέμα: την επερχόμενη νίκη του Χριστού κατά του Άδη.

Άδης είναι ο βιβλικός όρος που χρησιμοποιείται για να ορίσει το θάνατο με την παγκόσμια δύναμη του, που με τα αδιαπέραστα σκότη και τη φθορά καταπίνει κάθε ζωή και δηλητηριάζει ολόκληρο το σύμπαν. Αλλά τώρα, με την ανάσταση του Λαζάρου, ο «θάνατος αρχίζει να τρέμει». Ακριβώς από δω αρχίζει η αποφασιστική μονομαχία ανάμεσα στη Ζωή και το θάνατο και μας προσφέρει το κλειδί για μια πλήρη κατανόηση του λειτουργικού μυστηρίου του Πάσχα.

Στην πρώτη Εκκλησία, το Σάββατο του Λαζάρου ονομαζόταν «αναγγελία του Πάσχα». Πραγματικά αυτό το Σάββατο αναγγέλει, προμηνύει, το υπέροχο φως και τη γαλήνη του επομένου Σαββάτου, του Αγίου και Μεγάλου Σαββάτου, που είναι ημέρα του Ζηφόρου Τάφου.

Το πρώτο μας βήμα ως είναι η προσπάθεια να καταλάβουμε το εξής: ο Λάζαρος, ο φίλος του Ιησού Χριστού, είναι η προσωποποίηση όλου του ανθρωπίνου γένους και φυσικά κάθε ανθρώπου ξεχωριστά. Η Βηθανία, η πατρίδα του Λαζάρου, είναι το σύμβολο όλου του κόσμου, είναι η πατρίδα του καθενός. Ο καθένας από μας δημιουργήθηκε να είναι φίλος του θεού και κλήθηκε σ' αυτή τη θεϊκή Φιλία που είναι η γνώση του θεού, η κοινωνία μαζί Του, η συμμετοχή στη ζωή Του. «Εν αύτω ζωή ην, και η ζωή ην το φως των ανθρώπων» (Ιω. 1, 4). Και όμως αυτός ο φίλος (ο άνθρωπος), τον οποίο τόσο αγαπάει ο θεός και τον

οποίο μόνο από αγάπη δημιούργησε , δηλαδή τον έφερε στη ζωή, τώρα καταστρέφεται, εκμηδενίζεται από μια δύναμη που δεν τη δημιούργησε ο θεός: το θάνατο . Ο θεός συναντάει μέσα στον κόσμο, που Αυτός δημιούργησε, μια δύναμη που καταστρέφει το έργο Του και εκμηδενίζει το σχέδιο Του. Έτσι ο κόσμος δεν είναι πια παρά θρήνος και πόνος, δάκρυα και θάνατος.

Πως είναι δυνατόν αυτό; Πως συνέβηκε κάτι τέτοιο; Αυτά είναι ερωτήματα που διαφαίνονται στη λεπτομερή διήγηση που κάνει ο Ιωάννης στο Ευαγγέλιο του για τον Ιησού Χριστό όταν έφτασε στον τάφο του φίλου Του Λαζάρου. «Που τεθείκατε αυτόν; λένουσι αυτώ · Κύριε έρχου και ίδε. Εδάκρυσεν ο Ιησούς». (Ιω. 11, 35). Γιατί, αλήθεια, ο Κύριος δακρύζει βλέποντας το νεκρό Λάζαρο αφού γνωρίζει ότι σε λίγα λεπτά ο ίδιος θα του δώσει ζωή; Μερικοί Βυζαντινοί υμνογράφοι βρίσκονται σε αμηχανία σχετικά με το αληθινό νόημα αυτών των δακρύων. Μιλάνε για δάκρυα που χύνει η ανθρώπινη φύση του Χριστού, ενώ η δύναμη της ανάστασης ανήκει στη θεϊκή Του φύση. Η Ορθόδοξη όμως Εκκλησία μας διδάσκει ότι όλες οι πράξεις του Χριστού ήταν «θεανδρικές», δηλαδή θεϊκές και ανθρώπινες ταυτόχρονα. Οι πράξεις Του είναι πράξεις ενός και του αυτού θεού-Ανθρώπου, του σαρκωμένου Υιού του θεού. Αυτός, λοιπόν, που δακρύζει δεν είναι μόνο Άνθρωπος αλλά και θεός, και Αυτός που καλεί το Λάζαρο να βγει από τον τάφο δεν είναι μόνο θεός αλλά και Άνθρωπος ταυτόχρονα. Επομένως αυτά τα δάκρυα είναι θεία δάκρυα. Ο Ιησούς κλαίει γιατί βλέπει το θρίαμβο του θανάτου και της καταστροφής στον κόσμο το δημιουργημένο από τον θεό.

«Κύριε, ήδη όζει...», λέει η Μάρθα και μαζί της οι παρεστώτες Ιουδαίοι, προσπαθώντας να εμποδίσουν τον Ιησού να πλησιάσει το νεκρό. Αυτή η φοβερή προειδοποίηση αφορά ολόκληρο τον κόσμο, όλη τη ζωή. Ο θεός είναι η ζωή και η πηγή της ζωής. Αυτός κάλεσε τον άνθρωπο να ζήσει μέσα στη θεία πραγματικότητα της ζωής και εκείνος τώρα «όζει» (μυρίζει άσχημα). Ο κόσμος δημιουργήθηκε να αντανakλά και να φανερώνει τη δόξα του θεού και εκείνος «όζει»...

Στον τάφο του Λαζάρου ο θεός συναντά το θάνατο, την

πραγματικότητα που είναι αντι-ζωή, που είναι διάλυση και απόγνωση. Ο Θεός συναντά τον εχθρό Του, ο οποίος του απέσπασε τον κόσμο Του και έγινε ο ίδιος «άρχων του κόσμου τούτου». Και όλοι εμείς που ακολουθούμε τον Ιησού Χριστό καθώς πλησιάζει στον τάφο του Λαζάρου, μπαίνουμε μαζί Του στη «δική Του ώρα» («ιδού ήγγικεν η ώρα...») · στην ώρα για την οποία πολύ συχνά είχε μιλήσει και την είχε παρουσιάσει σαν το αποκορύφωμα, το πλήρωμα ολοκλήρου του έργου Του.

Ο Σταυρός, η αναγκαιότητα του και το παγκόσμιο νόημα του αποκαλύπτονται με την πολύ σύντομη φράση του Ευαγγελίου: «και εδάκρυσεν ο Ιησούς...». Τώρα μπορούμε να καταλάβουμε γιατί δάκρυσε : αγαπούσε το φίλο Του Λάζαρο και γι' αυτό είχε τη δύναμη να τον φέρει πίσω στη ζωή. Η δύναμη της Ανάστασης δεν είναι απλά μια θεϊκή «δύναμη αυτή καθ' εαυτή», αλλά είναι δύναμη αγάπης, ή μάλλον η αγάπη είναι δύναμη.

Ο Θεός είναι Αγάπη και η Αγάπη είναι Ζωή. Η Αγάπη δημιουργεί Ζωή... Η Αγάπη, λοιπόν, είναι εκείνη που κλαίει μπροστά στον τάφο και η Αγάπη είναι εκείνη που επαναφέρει τη ζωή. Αυτό είναι το νόημα των θεϊκών δακρύων του Ιησού. Μέσα απ' αυτά η αγάπη ενεργοποιείται και πάλι – αναδημιουργεί, απολυτρώνει, αποκαθιστά τη σκοτεινή ζωή του ανθρώπου: «Λάζαρε, δεύρο έξω!..» Προσταγή απολύτρωσης. Κάλεσμα στο φως. Ακριβώς γι' αυτό το Σάββατο του Λαζάρου είναι το προοίμιο και του Σταυρού, σαν τη μέγιστη θυσία της αγάπης, και της Ανάστασης, σαν τον τελικό θρίαμβο της αγάπης.

π. Αλεξάνδρου Σμέμαν, Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ, Σύντομη λειτουργική εξήγηση των ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας. Εκδ. Ακρίτας 1990.